

КВ №20489-10289РР

FIRST
INDEPENDENT
SCIENTIFIC
JOURNAL

ПЕРВЫЙ НЕЗАВИСИМЫЙ НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ

19.06.2015 КИЕВ, УКРАИНА

1
2015

Часть 1

ПЕРВЫЙ НЕЗАВИСИМЫЙ НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

Ежемесячный научный журнал

КВ №20489-10289PP

№ 1 / 2015

Часть 1

Ответственный редактор — Антипов Андрей Петрович - доктор исторических наук (Украина)

Секретарь журнала — Нестеренко Елена Петровна - доктор философии (Украина)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

- Верево Ольга Денисовна - доктор медицинских наук (Россия)
- Ганин Даниил Александрович - доктор филологических наук (Россия)
- Изымова Людмила Петровна - (Украина) доктор технических наук (Украина)
- Корейко Денис Вениаминович - доктор медицинских наук (Россия)
- Кроль Вадим Алексеевич - доктор технических наук (Россия)
- Моргун Аркадий Александрович - доктор технических наук (Россия)
- Напорчук Геннадий Николаевич - доктор ветеринарных наук (Украина)
- Нестерова Алина Владиславовна - доктор медицинских наук (Украина)
- Покручина Татьяна Руслановна - доктор экономических наук (Украина)
- Одунский Федор Тхонович - доктор искусствоведения (Россия)
- Сетаров Сергей Сергеевич - доктор юридических наук (Украина)
- Шавинский Александр Евгеньевич - кандидат психологических наук (Украина)
- Юркович Дмитрий Геннадьевич - доктор медицинских наук
- Юлинский Игорь Евгеньевич - доктор социологических наук (Украина)
- Ядынский Петр Константинович - доктор психологических наук (Россия)
- Яковлев Вадим Николаевич - доктор политических наук (Украина)

Статьи, поступающие в редакцию, рецензируются. За достоверность сведений, изложенных в статьях, ответственность несут авторы. Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов материалов. При перепечатке ссылка на журнал обязательна. Материалы публикуются в авторской редакции.

«Первый независимый научный вестник»

Адрес редакции: 01054, г. Киев, улица Дмитриевская, 64

тел.: +38 (095) 430-59-27

Сайт: www.firjournal.com.ua

E-mail: info@firjournal.com.ua

Учредитель и издатель «Первый независимый научный вестник»

Тираж 2000 экз.

Отпечатано в типографии г. Киев, улица Дмитриевская, 64, 01054

Ответственный редактор — Антипов Андрей Петрович - доктор исторических наук (Украина)

Секретарь журнала — Нестеренко Елена Петровна - доктор философии (Украина)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

- Верево Ольга Денисовна - доктор медицинских наук (Россия)
- Ганин Даниил Александрович - доктор филологических наук (Россия)
- Изымова Людмила Петровна - (Украина) доктор технических наук (Украина)
- Корейко Денис Вениаминович - доктор медицинских наук (Россия)
- Кроль Вадим Алексеевич - доктор технических наук (Россия)
- Моргун Аркадий Александрович - доктор технических наук (Россия)
- Напорчук Геннадий Николаевич - доктор ветеринарных наук (Украина)
- Нестерова Алина Владиславовна - доктор медицинских наук (Украина)
- Покручина Татьяна Руслановна - доктор экономических наук (Украина)
- Одунский Федор Тхонович - доктор искусствоведения (Россия)
- Сетаров Сергей Сергеевич - доктор юридических наук (Украина)
- Шавинский Александр Евгеньевич - кандидат психологических наук (Украина)
- Юркович Дмитрий Геннадьевич - доктор медицинских наук
- Юлинский Игорь Евгеньевич - доктор социологических наук (Украина)
- Ядынский Петр Константинович - доктор психологических наук (Россия)
- Яковлев Вадим Николаевич - доктор политических наук (Украина)

Художник: Королець Д.К.

Верстка: Визрук Ф.Н.

Семичасна О. С.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ВИРОБЛЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ 107

Титаренко Л. М.
СУСПІЛЬНИЙ РОЗВИТОК СЬОГОДЕННЯ В КОНТЕКСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ 110

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Драчук Ю.З., Снітко Є.О., Савюк Л.О.
ДО НАПРЯМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ 114

Пенов В. В.
СОВРЕМЕННЫЙ КОНТЕКСТ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ 121

Лабунець Ю. О.
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТВОРІВ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА У ВИХОВАННІ МОРАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ 118

Шачкова Э. В.
ФОРМИРОВАНИЕ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА-ХУДОЖНИКА 123

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Бадалова М. В.
МОРАЛЬНЫЕ ДИЛЕММЫ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАКТИЧЕСКОГО ПСИХОЛОГА: ПОДХОДЫ К РАЗРЕШЕНИЮ 128

Шопіна М. О.
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ 137

Ляшенко Л.
ЭМОЦИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ И ПСИХИЧЕСКАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ВЫПУСКНИКОВ - ВАЖНОЕ ТРЕБОВАНИЕ К СОВРЕМЕННОМУ ВЫСШЕМУ ОБРАЗОВАНИЮ 133

МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ

Рощін Г.Г., Новіков Ф. М., Іванов В. І., Пенкальський О. О., Дорош В. М., Сидоренко Д. М., Полішук О. В., Самойленко А. П.
ЗАСТОСУВАННЯ ЦЕФЕПІМУ ЗА ПРИНЦИПОМ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ДЕ-ЕСКА-ЛАЦІЙНОЇ АНТИБІОТИКОТЕРАПІЇ В ЛІКУВАННІ ІНФЕКЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ ТРАВМАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ У ПОСТРАЖДАЛИХ З ТЯЖКОЮ ПОЄДНАНОЮ АБДОМІНАЛЬНОЮ ТРАВМОЮ 142

Князев О. В., Каграманова А. В., Кирова М. В., Мясникова Е. М., Орлова Н. В., Павлов М. В., Подсекина Т. А., Ручкина И. Н., Фадеева Н. А.
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И БЕЗОПАСНОСТЬ АДАЛИМУМАБА В РЕАЛЬНОЙ КЛИНИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ ПРИ БОЛЕЗНИ КРОНА 154

Ярошевская Т. В., Ильченко С. И., Коренюк Е. С.
ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ПАНТОПРАЗОЛА У ДЕТЕЙ С КИСЛОТОЗАВИСИМЫМИ ЗАБОЛЕВАНИЯМИ 161

ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Гарт Л. Л.
ОПТИМІЗАЦІЯ ОБЧИСЛЕНЬ В РЕГУЛЯРИЗАЦІЙНИХ АЛГОРИТМАХ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ВІДНОВЛЕННЯ РОЗМИТИХ ЗОБРАЖЕНЬ 165

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ ТВОРІВ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА У ВИХОВАННІ МОРАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Лабунець Юлія Олегівна

асистент кафедри іноземних мов та методик їх навчання, Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка; аспірант Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТИ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ДЖ. Р. Р. ТОЛКИНА В ВОСПИТАНИИ ПРАВСТВЕННОЙ ЛИЧНОСТИ

Лабунець Юлія Олегівна, асистент кафедри іноземних мов та методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка; аспірант Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

USING J. R. R. TOLKIEN'S WORKS INTERTEXTUALITY IN THE UPBRINGING OF THE MORAL PERSONALITY

Labunets Y. O., assistant of Foreign Languages and Methodology Department in Pedagogical Institute at Boris Grinchenko Kiev University; postgraduater of Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано жанрові та стилеві особливості та засоби інтертекстуальності творів Джона Рональда Руела Толкіна. Розглянуто та проаналізовано перспективи використання інтертекстуальності творів освітянина для імплементації в сучасний освітній простір з метою виховання моральної особистості.

Ключові слова: інтертекстуальність, Джон Рональд Руел Толкін, моральна особистість, виховання моральної особистості, використання творів Джона Рональда Руела Толкіна.

АНОТАЦИЯ

В статье проанализированы жанровые и стилевые особенности и средства интертекстуальности произведений Джона Рональда Руела Толкина. Рассмотрены и проанализированы перспективы использования интертекстуальности произведений педагога для имплементации в современное образовательное пространство с целью воспитания нравственной личности.

Ключевые слова: интертекстуальность, Джон Рональд Руел Толкин, нравственная личность, воспитание нравственной личности, использование произведений Джона Рональда Руела Толкина.

SUMMARY

The article analyzes the genre and stylistic features and tools intertextuality works of John Ronald Reuel Tolkien. Reviewed and analyzed the prospects of the use intertextuality works of the teacher to implement in the modern educational space with the aim of educating the moral personality.

Key words: intertextuality, John Ronald Reuel Tolkien, moral personality, moral personality education, the use of John Ronald Reuel Tolkien's works.

Постановка проблеми. Складні соціокультурні трансформації сучасного суспільства актуалізують проблему виховання підростаючого покоління в контексті морального вибору, моральних цінностей особистості, що є частиною життя кожної людини. Необхідність активізації наукових досліджень у галузі морального виховання підкреслюється низкою законодавчих та нормативно-правових документів, зокрема у «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» (2002 р.), Указі Президента «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян» (2002 р.), «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр.» (2013 р.), проєкті «Концепції розвитку освіти України на 2015 – 2025 рр.» (2014 р.).

У виховному процесі особливої актуальності набуває проблема використання засобів впливу на особистість. Серед них чільне місце посідають література і мистецтво, зокрема використання літературних творів вітчизняних та зарубіжних письменників, наприклад, одного із найвідоміших письменників світової літератури ХХ століття Джона Рональда Руела Толкіна, твори якого характеризуються інтертекстуальністю і спрямовані на моральне виховання особистості.

Аналіз досліджень і публікацій учених показав, що твори письменника-міфотворця Джона Рональда Руела Толкіна мали феноменальний успіх і стали основою різноаспектних досліджень низки вчених. Зокрема, заломлення давньої язичницької традиції, передусім історико-епічної, в новій християнській культурі у літературі вимисл [1; 3];

О. Баженова та Л. Решетова вважають причиною когнітивний стиль фантазії письменника [4]; С. Кошелєв визначає книгу «Володар Перснів» як таку, що «прояснює й пояснює життя» у створеній Толкіном теорії моральності й естетики [7]; О. Тихомирова вважає фактором привабливості книг Дж. Р. Р. Толкіна їх лінгвістичну та культурну поліфонічність (усі епізоди, історії та герої гармонійно підтримують провідну ідею твору), "неантропоцентричність" суб'єктно-нарративної організації (розгляд низки проблем між мовою і духовно-моральною активністю та культурою й комунікацією людини [9]).

Сучасні дослідники констатують значний потенційний вплив творчості Дж. Р. Р. Толкіна на духовно-моральне виховання читачів та невщухаючий інтерес дослідників з різних галузей знань (психології, педагогіки, культурології, та ін.), що не в останню чергу зумовлюються втіленням автором в оригінальній художній формі світоглядно-екзистенційної проблематики закорінення у глибинні сфери людського світосприймання і світовідчуття. Для особистості характерне усвідомлення прагнення "жити у міфі" (О. Лосєв) [8], тобто відчувати безпосередню причетність, включення у процес буттєтворчості, прилучення до містичного, цілого й вічного, формування своєрідної криптирелігійності сучасної людини й актуалізування прихованого «досвіду сакрального а, отже, пов'язаного з ідеями існування, смислу й істини» (М. Єліаде) [16].

І. Белєхова наголошує на думці, що «стиль автора» передбачає виокремлення способу художнього відображення дійсності в творчості певного автора, особливостей

виховної спрямованості та поетики твору, одним із способів визначення яких є аналіз виражальних мовних засобів, що використовує автор. Дж. Р. Р. Толкін обирає мовні засоби, керуючись комунікативною стратегією. Кожна комунікативна стратегія характеризується набором та індивідуальним поєднанням мовленнєвих тактик (це мовленнєва дія – один або декілька мовленнєвих актів), що відповідає певному етапу реалізації комунікативної стратегії і спрямована на розв'язання конкретного комунікативного завдання цього етапу, що реалізуються в дискурсі й по-різному впливають на виховання моральної особистості адресата. Дискурс наратора відображає ті частини тексту, в яких автор (через опосередковану фікційну особу – наратора) звертається до читачів від себе, а не кризь призму персонажних висловлювань. Дискурс наратора є єдиною можливим простором втілення його інтимізуючих інтенцій до читача [5].

Твори Джона Рональда Руела Толкіна та його педагогічна діяльність мають глибоке філософське підґрунтя, що полягає у відображенні вічного протистояння Добра і Зла через призму комунікації героїв та дискурсу автора; акцентуації на важливості ролі «звичайної людини» в ході світових подій; вихованню моральної особистості із неUTILІтарним сенсом життя; виховання відчуття відповідальності особистості перед наступними поколіннями та перед тими людьми, які зустрічалися на життєвому шляху особистості; пропагуванню загальнолюдських цінностей: справедливості, правдивості, вірності, любові до близького, сміливості, ширості, довіри, любові, самовідданості, милосердя, поваги для людей, жертовності, скромності та терпимості (толерантності) [11;12;14].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Досліджуючи твори письменника, вчені неодноразово відзначали зв'язки творчості англійського письменника Джона Рональда Руела Толкіна з традиціями попередніх епох. Проте проблема інтертекстуальності в його творчості, спрямованих на виховання моральної особистості й досі не була предметом вивчення. Отже, з огляду на це є потреба поглянути на творчість Дж. Р. Р. Толкіна під цим кутом зору, а також на можливість використання даного феномену у процесі виховання моральної особистості.

Мета даної статті полягає в цілісному і багатоаспектному аналізі інтертекстуальності творів Толкіна та доцільності її використання у процесі виховання моральної особистості у світлі єдиного системного підходу.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні низка дослідників вважають, що інтертекстуальність завжди мала місце в художній літературі, навіть у давній (У. Еко, Л. Біловус, М. Перетятко, А. Жулинська та інші). Перші теоретичні праці, пов'язані із вивченням явища «інтертекстуальності» з'явилися лише в ХХ столітті, коли інтертекстуальність стає об'єктом вивчення культурологів та філософів. Теорія інтертекстуальності бере витоки в роботах М. Бахтіна, Ю. Тиньянова, Ф. де Сосюра [5].

Отже, на підставі проведеного аналізу теоретичних та науково-критичних праць ми можемо стверджувати, що інтертекстуальність є однією з актуальних і дискусійних проблем літературознавства, семіотики, лінгвістики та культурології. Як міждисциплінарне поняття інтертекстуальність трактується по-різному в різних науках.

Толкінознавці неодноразово відзначали текстові впливи, що мають місце у творах письменника (через аналіз мотивів тих чи інших вчинків. Демонстрацію наслідків кожного з моральних виборів тощо). А форми й функції інтертекстуальності в творчості Толкіна, та їх використання у процесі виховання моральної особистості ще

не були досліджені спеціально й системно на матеріалі драматичних творів митця.

При розгляді конкретно-історичних проявів інтертекстуальності в літературі, в тому числі й при аналізі творчості Толкіна, саме поняття «інтертекстуальність» варто застосовувати у вузькому значенні – як використання компонентів будь-якого тексту (чи текстів) в структурі художнього твору та міжтекстові відносини, що виникають на цій основі й сприяють реалізації авторського задуму, активізують читачке сприйняття.

Інтертекстуальність відіграє велику роль у мотивній організації творів Толкіна сприяючи вихованню моральної особистості реципієнта. Твори письменника-освітянина мають значний виховний потенціал саме за рахунок інтертекстуальності, яка через авторську поетику та дискурс створює багато пластовий і неоднозначний художній світ, в якому віддзеркалено втілення реальних протиріч історичного процесу та вічні питання людства.

Говорячи про інтертекстуальність творів Джона Рональда Руела Толкіна, варто зосередити увагу на впливі міжтекстових зв'язків на створення художніх образів, як засобу виховання моральної особистості, що дає можливість їх використання із цією метою. Вже в іменах дійових осіб автором закладені міжтекстові паралелі, що нерідко стають ключем до розуміння глибинної сутності героїв (ім'я персонажа у Толкіна є семантично виразним, а приховане, символічне значення допомагає розкрити зміст образу).

Художні образи в творах Дж. Р. Р. Толкіна складні й неоднозначні, вони по-різному повертаються до читача в залежності від контексту й культурно-історичного досвіду самого читача. Інтертекстуальність сприяє створенню поліфонічних образів, поглибленню їх психологічних характеристик, відтворенню образу людини булгаковського часу в усій повноті, суперечливості й драматизмі (є одним із засобів художнього дослідження духовної природи особистості, розкриття моральних колізій, переживань у душі героїв).

Отже, різні види художніх образів у творах Дж. Р. Р. Толкіна невід'ємні від інтертексту, який робить їх напроход широкими за змістом, надає їм не тільки злободенного, а й позачасового звучання. Розмаїття форм інтертекстуальності свідчать про велику художню майстерність письменника у створенні образів і його талант як письменника-освітянина. Це обумовлює доцільність у використанні його творчості з метою виховання моральної особистості.

Толкін не лише створив жанр «фентезі», але й жанрові форми драматургії за рахунок посилення міжтекстових зв'язків. У п'єсах митця яскраво виявляється ігрове начало. Художник часто бере готові драматичні матриці, сюжети, конфлікти, образи й з допомогою естетичної гри трансформує їх, наповнює новим змістом, поєднує цілі «промені смислів» [15].

Твори Джона Рональда Руела Толкіна є яскравим та оригінальним явищем світової літератури. Інтертекстуальність стала виразною рисою його творчості, але не як певний прийом чи навіть сукупність прийомів, а безпосередня складова художнього методу письменника, освітянина та громадського діяча. Фактично письменник включив інтертекстуальність до своєї авторської концепції виховання моральної особистості через естетичне освоєння дійсності, основою міфологічної побудови авторського світу.

Багатство міжтекстових зв'язків, зібраних у творах, дозволяє письменникові створити образ різнобарвного, строкатого, сповненого суперечностей і контрастів світу,

що постає перед читачем у різних художніх ракурсах. Інтертекстуальність сприяє створенню складної системи дзеркал, де окремі проблеми висвітлюються з різної часової дистанції (минуле, теперішнє, майбутнє) і де сучасне, злободенне розглядається з позиції вічних цінностей духовно-моральної культури.

Завдяки інтертекстуальності твори Дж. Р. Р. Толкіна демонструють через призму використання оптимальних засобів обраних автором (поетика, сюжетні лінії, образи героїв творів), що є надзвичайно важливим фактором впливу в контексті виховання моральної особистості, розгляд проблеми долі всього суспільства, людину в широкому історичному, філософському та культурному контексті, про згубність деспотизму і важливість ролі кожного в духовному відродженні світу.

Використовуючи інтертекст, у своїх творах Толкін демонстрував власну авторську позицію через демонстрацію думки про те, що нова культура будується не на уламках, а безпосередньо на основі багатства накопиченого віками в культурі та історії народу, зокрема в багатствях його фольклору. Тож інтертекстуальність Толкін використовує з метою нагадування про моральні цінності, що не втрачають своєї значущості і по сьогодні. Творчості Дж. Р. Р. Толкіна притаманний діалог з історією, культурою, вічністю, що сприяє вихованню моральної особистості та робить спадщину письменника актуальною та значущою для читачів усіх часів [10; 13].

Висновки і пропозиції. У нашій науковій роботі вперше здійснено цілісний аналіз потенціалу використання інтертекстуальності творів Джона Рональда Руела Толкіна у процесі виховання моральної особистості. Досліджено різні форми та функції інтертекстуальності в творах Толкіна в контексті виховання моральної особистості. З'ясовано значення міжтекстових зв'язків для сюжетно-композиційної побудови, створення художніх образів, хронологу, мотивної організації, спрямованих на виховання моральної особистості з метою їх ефективного використання. Відзначено вплив інтертекстуальності на жанрову природу творів письменника, ідейно спрямованих на морально-етичне виховання. Розкрито роль інтертекстуальності у втіленні ідейно-художніх задумів Джона Рональда Руела Толкіна.

Доведено, що авторське слово є багатограним, впливовим виховним засобом залучення особистості до традиції входження в культурний простір. Інтертекстуальність варто розуміти як міждисциплінарне поняття, що по-різному трактується в культурології. Дане поняття може використовуватись як у вузькому, так і в широкому сенсі (прийнятне для вивчення конкретно-історичних явищ в літературі). Проаналізувавши низку творів Дж. Р. Р. Толкіна, ми дійшли висновку, що в контексті використання інтертекстуальності творів Толкіна у процесі виховання моральної особистості, саме аналіз міжтекстових зв'язків суттєво впливає на осмислення конкретних творів, так і літературного доробку автора загалом. Фактично розуміння інтертекстуальності тексту сприяє засадам критичного та компаративістського мислення, яке ми прагнемо сформувати у моральної особистості у процесі її виховання.

Ми вважаємо, що наше дослідження сприятиме подальшим науковим розвідкам питань інтертекстуальності в літературі ХХ століття. Результати можуть бути використані у процесі викладання курсу історії педагогіки та спецкурсів і спецсеминарів, підготовці нових підручників і посібників для закладів початкової, середньої та вищої освіти.

Список літератури

1. Анисимов С. Ф. Мораль и поведение. / С. Ф. Анисимов – 2-е изд, доп. – М.: Мысль, 1985. – 158 с.
2. Анцыферова Л. И. Связь морального сознания с нравственным поведением человека (по материалам исследований Лоуренса Колберга и его школы) / Л. И. Анцыферова // Психол. журн. – 1999. – Т. 14. – № 3. – С. 5-17.
3. Бабаніна І. Сімейне виховання як гарант морального становлення особистості (досвід, пошук, міркування) / І. Бабаніна // Початкова школа. – 2013. – № 4 – С. 60-62.
4. Баженова О. А., Решетова Л. И. Дж. Р. Р. Толкиен о когнитивном стиле фантазии / О. А. Баженова, Л. И. Решетова // Молодежь, наука и образование: проблемы и перспективы. Томск, 2000. – Т. 5. – С. 76–81.
5. Белыхова Л.І. Інтегративна модель інтепретації поетичних текстів у контексті перекладу /Л. І. Белыхова // Проблема зіставної семантики. Вип. 5 / ред. Кочерган М.П. – К.: КДПУ, 2001. – С. 314–321.
6. Боришевський М. Й. Дорога до себе: від основ суб'єктності до вершин духовності / М. Й. Боришевський – К.: Академвидав, 2012 – 416 с.
7. Кошелев С. Л. Великое сказание продолжается. Эстетическая теория Дж. Р. Р. Толкина и его роман «Властелин Колец» / С. Л. Кошелев // Время покупать черные перстни: сб. фантастики / сост. Ю. И. Иванов. – М.: Мол. гвардия, 1990. – С. 480–511.
8. Лосев А. Ф. Проблема символа и реалистическое искусство / А. Ф. Лосев. – М., 1976. – 367 с.
9. Тихоненко С. О. "Творцы, творящие пустыни..." К пониманию особенностей художественного мира и авторской эстетической концепции сказки Джона Рональда Руэла Толкиена "Лист и дерево" / С. О. Тихоненко // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України: наук.-метод. журн. - 2014. - N 1. - С. 30-34
10. Keller M. The Emergence of Morality in Personal Relationships / W. Edelstein, M. Keller // The Moral Domain – edited by Th. E. Wren, The MIT Press Cambridge Massachusetts – 1990. – pp. 255-282.
11. Nisan M. Moral Balance: A Model of How People Arrive at Moral Decisions / M. Nisan // TheMoral Domain edited by Th. E. Wren, The MIT Press Cambridge Massachusetts - 1990, pp. 283-314.
12. Shippey T. A. J. R. R. Tolkien: Author of the century / T. A. Shippey. – Great Britain: Harper Collins Publishers. – 2000. – 353 p.
13. Smith R. Inside Language: Linguistic and Aesthetic Theory in Tolkien / R. Smith. – Berne and Zurich: Walking Tree Publishers, 2007. – 154 p.
14. Tailor J. H. Moral Climate and the Development of Moral Reasoning: the effects of dyadic discussions between young offenders / J. H. Tailor, L. J. Walker // Journal of Moral Education. – 1997 – Vol. 26. – No. 1. – pp. 21-43.
15. Woods C. J. P. Gender Differences in Moral Development and Acquisition: a Review of Kohlberg's and Gilligan's Models of Justice and Care / C. J. P. Woods // Social Behavior and Personality, 1996. – 24 (4). – pp. 375-384.
16. Zimbardo Rose A Understanding The lord of the rings: the best of Tolkien criticism / Neil D. Isaacs; Rose A Zimbardo– Boston: Houghton Mifflin, 2005.- 296 p.